Է. ՏԱՐԻ — ՇԱԲԱԹ 11 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1904 — ԹԻՒ 677

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պուլկարիոյ համար տարեկան 12 ֆր.
վեցամսեայ 6 »
Արտասահմանի համար տարեկան 15 »
վեցամսեայ 8 »
Ամերիկայի համար տարեկան 3 տոլ.
վեցամսեայ 1 50 »

Ծանուցման տողը առաջին երեսին համար 40 ս. իսկ վերջին երեսին համար 20 սանթիմ և. երկրին աւելի անգամներու համար 20 0/0 զեղչ կըլլայ։

—o—

Վառնայի համար ձեռքէ 10 սանթիմ

ՇԱՐԺՈՒՄ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ. ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

Նամակ եւ դրամ ղրկել խմբագրութեան հասցէին

Редакция на вѣстникъ „Шаржумъ" Варна

Redaction du journal „Char oum" Yarna (Bulgarie)

Պուլկարիոյ համար ձեռքէ 15 ՍԱՆԹԻՄ

Արտասահմանի համար ձեռքէ 20 ՍԱՆԹԻՄ

—o—

Գրութիւնք ետ չեն տրուիր

R. P. Kalémcarian (Autriche)
Mechitharistengasse W. 4.
Vienne

«ՇԱՐԺՈՒՄ Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴ ԴՐՈՒՈՂԸ ԲԱԺՆԵԳԻՆԸ ՊԷՏՔ Է ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԷ»

ՅԱԿՈԲ Կ. Հ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ
(Սառաֆ) ՎԱՌՆԱ.

Զանազան ընկերութեանց արժեթղթեր կը գնէ։

2—12

ՄԻԱՏԵՍԱԿ ԴԵՂԱԳՐԵՐ

Վայրկեաններ կան որ ոև է մարմնոյ ցեղի զաւակը պարտաւոր է ասել այն, ինչ որ զգում է և օգտաւէտ համարում իր ցեղի շահերին։

Ես ուզում եմ խօսել մեր Թուրքերի հետ ունեցած մենամարտի ներկայ փուլի մասին։

Յայտարարել եմ արդէն և այսօր էլ յայտարարում եմ որ չեմ հաւատում թէ առանց աղմուկ հանելու, թշնամու ուշադրութիւնը հրաւիրելու ոև է ժողովուրդ կարող է ազատամարութեան պատրաստուել։ Բայց տասնհինգ տարուան յեղափոխական կեանքի փորձը ինձ ստիպում է յայտարարել՝ որ, երկարատեւ փորձնական յեղափոխական կեանքից յետոյ, յեղափոխական մարմինները կարող են յեղափոխականին ոչ անվայել այնպիսի ճամբաներ և միջոցներ ընտրել իրենց մեծ հեռաւոր նպատակին՝ զանգուածային ազատամարութեան հասնելու համար և այնքան հեռատեսութիւն ունենալ որ խուսափեն մեծ կատաստրոֆներից։

Մենք մեր ութ տարուան հրապարակախօսական ասպարէզի մէջ միշտ գտնուել ենք այն հայ զաւակների շարքում, որոնք միշտ ճառագով են հանդիսացել հայ գործօն յեղափոխականին և կատաղաբար մաքառել ենք նրանց դէմ, որոնք պախարակել են հայ յեղափոխական մարմինների և անհատների գործնական ըմբոստութեան վեհ և սրբագած ժողովուրդին ռազմիկ գործնական կրթութիւն տուող ժեստը, ու կը շարունակենք միալ նոյնը. սակայն աւելորդ չենք համարում յայտարարել որ այդ փրկարար ժեստերը չը պէտք է երեւան գան ամեն մի անպատեհ վայրկեանում։

Օրինակի համար. մեր կարծիքով, Սասունի ակամա փառաւոր դիմադրութիւնից յետոյ, կարճ ժամանակի ընթացքում ոև է կամովին շարժում պէտք չէ որ լինի հայ յեղափոխական մարմինների կողմից, որովհետեւ նախ որ կարճ ժամանակում այդ տեսակ շարժումներ չեն կարող ըստեղծվել. երկրորդ որ եթէ մի նոր փոքր շարժում լինի, նա էլ մասնակի կիրպարանք պէտք է ունենայ ու աւելի շուտով ջախջախվի թշնամու կողմից…

Կամա և ակամա փոքրիկ շարժումները հայ ապստամբների կողմից՝ նպատակ չեն, այլ բանագնացելի միջադէպեր դէպի մեծ նպատակը ընդհանուր ապստամբութիւնը և մենք գտնըվում ենք այնպիսի վայրկեանում և ունենք այնպիսի տարրեր որոնք կարող են այդ միջադէպերը բուն նպատակի հետ շփոթել։ Այդ այդպէս լինելուց յետոյ մենք հիմա, երբ այլեւս իրապէս մեր մէջ ստեղծվել է մի տարրը, «որ ոչ միայն հաւի արիւնից չէ վախում» այլ և թուրքի արիւնից, իր արիւնից, պէտք է որ կարողանանք այդ տարրին ծառայեցնել բուն մեծ նպատակին։

«Այդ շարժումները այնքան զօրաւոր չեն որ յաջողվին» ասել է ամենահաւատարիմ հայասէր անգլիացին՝ Ջէմս Բրայսը, որը նոյնպէս համոզված է որ միայն ապստամբական, բայց զօրաւոր շարժումներով հայը կարող է եւրոպային միջամտել տալ ազատութիւն ստանալու համար։ Զիպրիանին մի թէ երկու տարի առաջ «Դրօշակ»ի միջոցով գրեթէ հետեւեալը յայտարարեց «Դուք միայն կռուելով կարող էք ստանալ ձեր ազատութիւնը. արէք այն թուրքերին, ինչ որ նրանք ձեզ են անում. թալանեցէք, կոտորեցէք, սպանեցէք». իսկ եթէ մենք այս բոլորը կարող լինենք անելու թուրքերին, արդէն զօրաւոր շարժում ստեղծած կը լինենք։ Այնպէս որ մեր կարծիքով Բրայս և Զիպրիանի իրենց մեզ առաջարկած միջոցների մէջ այնքան էլ շատ չեն տարբերվում, որքան այդ բոտ երեւոյթին է։ Բրայս խօսում է իբրեւ ապստամբութեան համակիր անգլիացի դիպլոմատ, մի քիչ թագնըված մտքով, իսկ Զիպրիանի իբրեւ վառվռուն հարաւի իտալացի յեղափոխական։ Երկուսն էլ տանջըվող, ստրուկ հայերիս ազատագրութեան համար նոյն ճամբան են ցոյց տալիս, որի մէջ արդէն հայը մտել է, միայն զօրաւոր շարժումներ են պահանջում։

Այս երկու միատեսակ բայց մի քիչ տարբեր ձեւով արտայայտված դեղագիրները պէտք է գործադրել, մեծ, զօրաւոր շարժումները պէտք է ստեղծել, ու հայ յեղափոխական մարմինների մանաւանդ Հ. Յ. Դաշնակցութեան երկարամեայ փորձառութիւնը, նիւթական և բարոյական ուժերը լարված պէտք է լինեն այդ մեծ ցնցող շարժումը ստեղծելուն, միշտ աշխատելով խուսափել փոքր փոքր շարժումներից, որոնց հետեւանքը իսկապէս ծանր է լինում չնորհիւ ստորհողի Եւրոպայի, որը կարծես մեզ ջնջելու համար կարտ բլանշ է տուել մեր արիւն ծծող բռնաւորներին։

ՎԱՐԴՕ

ՎԱՌՆԱՅԻ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐԸ

—)o(—

Վարժարանների տնօրէն Խուշպուլեանի և ուսուցիչների միջեւ եղած ծանր միջադէպը դեռ գոցված չէ։ Ու հոգաբարձութիւնը որոշած է անպատճառ սահմանափակել տնօրէնի իրաւունքները, որովհետեւ ուսուցիչներից չորսը և աւելի աչքի զարնողները պնդում են որ իրենք ոչ մէկ գնով իրենց դասախարակչական և ուսուցչական անկախութիւնից զրկվելու տրամադիր չեն։

Լսում ենք թէ Խուշպուլեան Թաղականներին և հոգաբարձուներին ուզում է համոզել որ ուսուցիչները գրգված են գրգռիչ՝ իմա՝ Դաշնակցականներից։

Կարող ենք բացարձակապէս յայտարարել որ ներկայ ուսուցչական խմբի մէջ ոչ մէկ Դաշնակցական կայ. մի մասը բոլորովին անծանօթ են Դաշնակցականներին, իսկ միւս մասը հակառակորդներ։ Եւ մենք շատ ուրախ ենք որ հէնց այդ տեսակ կազմված ուսուցչական խումբն է որ երեւան է գալիս պարոն Խուշպուլեանին որակելու։

Խուշպուլեան իր առելութեան մէջ դէպի Դաշնակցականները այնքան առաջ է գնում, որ աշակերտներին արգիլում է երգել Դաշնակցականներին նուիրված երգեր, կարդալ ոև է յօդուած «Դրօշակ»ի միջից, որքան էլ որ այդ յօդուածները ընդհանուր բընաւորութիւն ունենան, ինքը իբրեւ տնօրէն արգիլում է աշակերտներին կուսակցութիւններով զբաղվել, բայց չէ մոռանում բոլոր յեղափոխական մարմինները փտանկար ներկայացնել և «Միութիւն» կոչված գոյութիւն չունեցող կուսակցութեան համար պրոպականդ անել դպրոցում։

Այսպէս թէ այնպէս երկսեռ վարժարանների հոգաբարձութիւնը պարտաւոր է վերջ տալ այդ գրութեան առանց ազդվելու թաղականներից, որոնք իբր թէ դրամի աղբիւրը լինելով կարող են ընկճեցնել հոգաբարձութեան սպառնալով հրաժարական տալ։

Շատ ծիծաղելի կը լինէր եթէ մի հոգաբարձութիւն և մի ուսուցչական խումբ չը կարողանային զսպել մի տնօրէնի. որի յենարանը կազմում են թաղականութեան մի երկու անդոյն, անորոշ և լղկած ուղեղով անդամները։

Թաղականներից մին անցեալ օր ասում էր, որ իրենք տնօրէն հրաւիրեցին որպէսզի դպրոցը աւելի կանոնաւոր ընթանայ, սակայն իրենց հաշիւների մէջ

սխալվել են: Եւ յարգելի Թաղականի այդ խոստակցութիւնը իր կողմից եղաւ․ Թաղականը խնդրում էր այսինչին կամ այնինչին չը հարուածել, որովհետեւ այդ գործը ամենքը միասին գլուխ բերած են․

Շատ գոհ ենք որ Խուչպուլեանը Վառնայի դպրոցների մէջ խոթելու ու ձրիաբար 1400 ֆրանկ դրամ տալու ամբողջ պատասխանատուութիւնը թէ թաղականութիւն և թէ հոգաբարձութիւն իրենց վրա են վերցնում, և գոհ ենք որ հիմա էլ խոստովանում են թէ սխալվել են․ Սխալը պէտք է չտկել: Սխալը ճանաչելու ազնուութիւնը ունեցողները պարտաւոր են և չտկելու ազնուութիւնը ունենալ: Սպասում ենք․

ՃԱՀԻՃ ՄԸ

*Ու՜ր գիշեր իջի՛
անդ ժողովեցին անգղք*

I

(Նար. Աախոտդ բևէն)

Փակագծի մէջ ըսենք որ միայն Բարիզի գաղութն է որ այդ մերժումը կը յորինէ․ առաջին խոստումէ մը յետոյ ու տէրպապա Մելեանի էնթրիկներէն վերջը: Մանչեսթրի հասարակութիւնը, ինչպէս նաեւ Լօնտօնի, Ամերիկայի և նոյնիսկ Պելճիգայի գաղութները որոնք չափով օգնած են պատուիրակութեան, հակառակ որ չեն պարունակեր Բարիզի «պինդ գլուխ և պարարտագրպան» հարուստները, թէ ինչու հաւաստի ենք որ այս պատրաստութիւնը մասնաւորապէս Մ. Մելեանի գործն է, նախ որ ինքն է միակ անձնաւորութիւնը որ այդ դասակարգին հետ կը տեսնուի, գրկախառնուած Զօրանեանի հետ․ երկրորդ Հնչակեաններու «մեծաւորները» իրենց մարդը, ճշմարտութիւն մըն է, որ չեն յաջողիր պղտորել Բարիզի տուները: Ցետոյ մինոյն Մելեանի, ազգասէր Մեսրոպի, գրգռմամբ է որ, այսօր Բարիզի գաղութը կուզէ հանգամանաւոր քննութեան մը, Խրիմեան Հայրիկի կիսարձանը պղնձեայ շինել տալ ու նուիրել, ու նոյն ու միեւնոյն տէրտէրը չհետաքրքրուիր երբէք պատուիրակութեան ունեցած պահանջներովը: Ու մեր ըսածները հիմնուած են ո՛չ թէ ենթադրութիւններու վրայ այլ չօշափուած ու կշռուած իրողութիւններու վրայ: Հետեւաբար կը յայտնենք, Դաշնակցութիւնը այսօր խնդրոյ առարկայ գարձնողը մի միայն ու միայն Մեսրոպ քհյ․ Մելեանն է, իր ընկերակից ու պաշտօնակից Զօրանեանին հետ: Իմանալով պատեհ Դաշնակցութեան խիստ մօտիկ ու անոր տեղական գործերուն ծանօթ անձէ մը, որ Տ. Մելեան Մեսրոպը շատ պաղ յարաբերութիւններ ունի անոր գործիչներուն հետ, կը յայտնենք որ անկասկածօրէն ան է յերիւրած այն լուրը թէ Դաշնակցութիւնը պատուիրակութեան անունով շատ փող հաւաքած է և հետեւաբար Բարիզի հայերը, կրնան իր միջնորդութեամբ, հանգանակութիւն բանալ Հայրիկին կիսարձանը շինել՝ քան թէ պատուիրակութեան ծախքերը մասամբ դիւրացնել: Միեւնոյն Մելեանն է որ տարածայնած է թէ պատուիրակութիւնը Դաշնակցութեան անդամներէ միայն բաղկացած է՝ հիմնուելով այն հաւանական ենթադրութեան վրայ թէ՝ բացի Լօրիս Մելիքօֆէն, անոր կղերական անդամները եւս Դաշնակցութեան համակիր հոտ մը ունին: Մինչեւ հիմա բացի այդ մարդուկին էնթրիկներէն ուրիշ բան մը չկրցանք դժբախտաբար հաղորդել: Կը մնայ ուրեմն եզրակացնել այդ մարդը պատժելու համար միջոցներ խորհելով․

Ա. Կը պահանջենք իրմէն որ Վեհափառ Հայրապետին իրեն տուած կոնդակը հրատարակէ, եթէ ունի. իսկ եթէ չուզեր հրատարակել ներկայացնէ զայն Բարիզի մէջ ակր Վըռամշապուհ քահանային և կամ անոր վաւերական օրինագիրը հասցնէ Իւթիւճեան, Այվատեան և Սարաճեան եպիսկոպոսներուն, որոնց վրայ նուիրական պարտականութիւն մը կիյնայ, իրողութիւնը հրապարակ բերել ու միտքերը հանդարտեցնել:

Բ. Երբ հաստատուի աս այդ աղբիւրներէն, որ այդ տէրտէրը կասակերպութիւն մը սարքած է՝ իր շուրջը ուշադրութիւն դարձնել տալով Եւրոպայի մէջ հանգիստ ապրելու համար հովուութիւն կամ առաջնորդութիւն մը ճարելով, գիմել Վեհափառ Հայրապետին ու այդ խաբեբային ու խաչագողին փիլօնազրկութիւնը պահանջել ու մեր եկեղեցիէն արտաքսել տալ:

Գ. Որպէս զի մարդ մը զգաստացնելու հաճոյքը ունենանք, երրորդ աւելի նուազ խիստ պայման մը եւս կառաջարկենք: Կը հրաւիրենք այդ Մեսրոպ քհյ․ Մելեանը որ գայ անձամբ և հրապարակաւ խոստովանի իր խաղը ու յետին մտադրութիւնները Նաւժուվի կամ ուրիշ հայ թերթի մը մէջ, ու իր խաբած հայ հասարակութենէն ներողութիւն խնդրէ․ այդ պահուն առաջին և երկրորդ պահանջ․ ըը կարելի է ներողամտութեամբ գոնց ընել․

2

Ուրիշ զանգակի ձայն մըն ալ, դարձեալ Մեսրոպ քհյ․ի վրայ․

Հայրիկին կիսանդրին պղնձեայ շինել տալու համար իր թափած ճիգը հետեւեալ խորամանկութիւնը ունի իր յղացումին մէջ․

Չէ՞ մի որ այդ կիսանդրին տեսակ մը համակրական արտայայտութիւն պիտի ըլլար տէրտէրին կողմէն իր հոգեւոր Պետին հանդէպ: Չէ՞ մի որ Նորին Սրբութիւնը Հայրիկ, այդ ճամբով պիտի յուզուէր թէ որքա՛ն իր սարկաւագեալ Մեսրոպը յարգանք ու հիացում կրտածէ դէպի իր վերին Պետը ու պիտի նկրտէր մտածել (եթէ օր մը իր խաչագողութիւնները երեւան գային) թէ կրնան սաոնք չինծու ըլլալ․

Բայց Նորին Վեհափառութիւնը այնքան ալ պարզամիտ չպիտի ըլլար․

Այս կիսանդրին շինելու ծրագրով միւս կողմէ այդ «ազգասէր» տէրպապան երկու մէասիր, երկու հակազգային մէասիր չարժառիթը կը դառնայ․

Ա. Բարիզի հայերը պատրուակ մը կունենան պատգամաւորութեան համար «սանդըիմ» չհաւաքել,

Բ. Մուշի ու Տարօնի սովամահներուն օգնութիւն չհասցնել:

Երրորդ կողմ մըն ալ կայ, այդ ալ դարձեալ տէրտէրին ազգային արժանապատուութեան չմնասեր,

Կիսարձանը շինողը Անտրէաս Տէր-Մարուքեան անունով մէկն է․ Այդ sozյան rան սգիկը, ինչպէս յայտնի է, այսօր հայ ազգին մեծ անուններ կը շահագործէ, որովհետեւ ապրելու պէտքը ունի, որովհետեւ Բարիզ մանաւանդ ապրելու պէտքը ունի․ Այդ միջակ արձանագործը առանց ըլլալով օտարուհիի մը հետ, եթէ ո՛չ բոլորովին (որովհետեւ սախտուած է) գոնէ մասամբ օտարացած է մեր ցեղին համար, կարծէր միթէ քաջալերել այդ մարդը ի մնաս մեր մայր երկրի սովամահներուն, որոնց կենսականութիւնը միայն կրնայ ու կարող է ապահովել մեր ազգային գոյութիւնն ու անկախութիւնը:

Բայց տէրտէր Մեսրոպը չպիտի ըլլայ, ըսէ՛ սիրելի ընթերցող, այդ մանրամասնութիւնները փնտռողը․

Հիմա գանք կիսարձանին,

Խրիմեան Հայրիկը «անմահացնելու» սահմանուած այդ պղնձի կտորը, հետաքրքիր էր իմանալ, ի՞նչպէս պիտի ընդունէր Հայրապետը․ Միեւնոյն Հայրապետը որ այսօր իր քունը ու հանգիստը մոռցած՝ կը մտածէ իր ժողովրդին գլխին դիզուած պատուհասները մեղմելու․ Միեւնոյն Հայրապետը, որ ճարահատ մասնաւոր պատգամաւորութեամբ մը կը դիմէ Եւրոպայի մեծ-պետութիւններուն, ու անոնց ուշադրութիւնը կուզէ հրաւիրել այդ իր հալածուած ու ջարդուած հօտին վրայ: Միեւնոյն Հայրապետը, վերջապէս, որուն նշանակած պատգամաւորութիւնը չունի և չունենար միջոց իր գործը լիովին գլուխ բերելու համար, շնորհիւ Մելեաններու ու իր նմաններու էնթրիկներուն,

Խրիմեան Հայրիկը թքնելու է այդ կիսարձանին վրայ, որուն համար եղած նուիրական 2-3000 ֆրանքի գոհողութիւնը պիտի պարարտացնէ օտարացած հայ մը՝ որով մինչեւ 3-4 հարիւր սովալլուկներու մահը պիտի

Ա. ԱՄՖԻՏԵԱՏՐՈՎ

ՎԻԿՏՕՐԻԱ ՊԱՎԼՕՎՆԱ

(Տօնախմբութիւն)

(Գրագէտ յիշողութիւններից․ Ամրան արկածներ բաւական տարօրինակ նաւարկութեան մէջ)

(Թարգմ. ռուսերէնից)

5

Բ.

—Պարոններ, շարունակեց Վիկտօրիա Պավլօվնան, վագոնում էլ հնչեցնում է՞ր զանգակը թէ ո՛չ: Կարելի է որ զանգակը մեքենավարի վզից էր կախված, որպէս զի ամբողջ շրջակաները իմանային թէ երկաթուղու գնացքի մէջ ճամբորդում է եւ Նորին բարեծննդութիւն պարոն զեմսկիյ նաչալնիկը միակը դաւառի մէջ, որը իրաւունք ունի զանգուլակով ճամբորդել․․, Փեօդօր, արձակիր զանգուլակը եւ տուր ինձ:

Զեմսկիյ նաչալնիկը ցնցվեց ամբողջ մարմնով, սարսափահար նապաստակի նման, պաղատագին ասեց․

—Ի՞նչնիրից պէտքն է, Վիկտօրիա Պավլօվնա:

—Ի՛նչպէս թէ ինչիս պէտք է․ դուք վեհօրէն կընթանաք դէպի տուն իսկ ես ձեր առջեւից կերթամ հնչեցնելով:

—Վիկտօրիա Պավլօվնա, բայց ինչո՞ւ, թողէք:

—Անկարելի է․ դուք ասացիք որ ձեր պարտականութիւնն է․ Պաշտօնի պարտականութիւնները սրբազան են․ Պարտականութիւնները պէտք է կատարվեն․

—Վիկտօրիա՛ Պավլօվնա․

—Անկարելի է, գաւառ մինչ պիտի ազդարարվի բարեբար իշխանութեան գալստեան ասին:

Ու նա գնում էր, զանգուլակը հնչեցնելով, խնդալով, իսկ նաչալնիկը ետեւից քաշ էր գալիս ընկճըված, ու նրա խորտակված կերպարանքը ակամայից ինձ մտածել տուեց․

—Հազիւ թէ երբեւիցէ, մի անգամ էլ դու զանգուլակ կապես ձիու վզի առջեւից, եւ առհասարակ իշխանական գոռոզութիւնդը մի քիչ կիջեցնես:

Ու յանկարծ ինձ թւաց որ ես ըմբռնում եմ տարօրինակ ազջկան, որ ծիծաղելիօրէն խոշոր քայլերով գընում էր մեր առջեւից, նոյնպէս ծիծաղելիօրէն թափահարում խլացնող զանգուլակը, ըմբռնում եմ թէ ինչու այնպէս նրան սիրում են, ինչու են մղվում դէպի «երիտասարդ զգացմունքների» համար:

Վիկտօրիա Պավլօվնայի տունը մեծ, իշխանական, կոթողներով եւ անկիւններում աշտարակներով էր, բայց իրապէս այնքան հինցած, որ նրանում չարժվելը ճնշող էր․ յատակի ամէն մի տախտակը երգում էր, առաստաղները, երբեմն ուռած, թափուել էին, եւ տեղ-տեղ սեւ-սեւ ծակեր էին երեւում,

Կահ կարասի բոլորովին չը կար

—Երեք տարի առաջ դատական գործակատարը ունեցածներս վերցրեց՝ անկեղծութեամբ բացատրեց Վիկտօրիա Պավլօվնան, Եկատերինա Կելեպօվայի պահանջով: Գրված միջոցին գործակատարը լալիս էր, աւելի լաւ է որ ձեռքս կտրէի, ասում էր, քան թէ ձեզ այսպիսի վիշտ պատճառէի: Իսկ ես նրան պատասխանեցի — այ քեզ, ձեռքդ ինչիս պէ՞տք է․ եթէ կարելի լինէր, իր կշիռով ոսկու ծախել, ուրիշ բան․ բայց իբրեւ մնացած մաս նկուղում պէտք է մնայ, ու մեղքիս համար սառցատունն էլ ամրացրած չէ: Վեց ամիսի չափ նա ինչ ազատում էր, բայց վերջը էլ չը կարողացաւ … Կելեպօվան շատ նեղը դրեց… Նախանձոտ սատանա կնիկը:

Դէ պարոններ, ձեր տան պէս եղէք․ ուզած սենեակնիդ ընտրեցէք: Այդ բարիքից ինչքան կուզէք: Մահճակալներ չը կան․ իսկ խոտ անկողիններ, ձեր առաջին պահանջի վրա կը տրվեն: Ով լուացվել է ուզում կարող է գնալ սովորական մուտքի մօտ, այնտեղ երկու ջրամաններ կան: Սրբիչներ ի հարկէ ձեզ մօտ, ինչպէս կարգին մարդոց մօտ կը գտնվեն:

արգիլուէր, այս ձմրան անտանելի եղանակին մէջ։

Հայրիկը մերժելու է այդ կհաարձանը, որ իր արդէն անմահացած անունին վրայ ոչինչ չպիտի աւելցնէ և որ սակայն պիտի քօղարկէ Մեսրոպ տէրպապային «դաւացող» մեղքը։

———

3

Բարիզի մէջ Ֆոն մը (պանքա) կուզեն հաստատել։ Այս յուր մըն է որ կը պտտի և կը պտտի միայն՝ երեք ամիսէ ի վեր խիստ կերպով, բայց աւելի առաջները խորհրդաւոր վերապահութեամբ մը։

Ռուսահայերը դրամագլուխ մը պիտի կազմեն մասնակցութեամբ և հանդանակութեամբ ամէն պարտաճանաչ հայի, ու այդ դրամագլուխը կամ իր տոկոսը պիտի յատկացուի սովամահներու, եթէ օր մը Հայաստանի մէջ հայ միայ, ու սովամահներ ըլլան։ Որպիսի՛ հեռատեսութիւն, ըսանչելի՛ նախապատրաստութիւն։ Այսօրուան սովամահները, ի հարկէ հաշիւին մէջը չկան. անոնք կրնան «անդին աշխարհին» ճամբան բռնել. ապագայի համար նորեր հարկաւոր են...։

Ինչպէս կերեւի խելացիներ գտնուած են, որ ըսած են. թո՛ղ ապագայինները եւս այսօրուաններուն բաղդին արժանանան. մենք առանկ բանի համար փարա-փող չենք տար։ Ուրիշ բան մտածեցէք։ Ու ահա նոր մտածումը. —Համալսարան մը բանալ Բարիզի մէջ։ Ու բնականաբար առոր փօնը պէտք էր կազմել, ու այդ փօնն է որ ուժգին կերպով կը մունետկեն կարգ մը անձեր, որոնց մէջ անխուսափելի պատրաստականութեամբ մը ի հարկէ պէտք էին գտնուիլ Արշակ Չօպանեան և Միքայել Թամամշէֆֆ։

Մեսրոպ տէրպապա Մելեանը եւս՝ տեսնելով որ տէր Վռամշապուհ քհյ. Քիպարեանը, անընդունակ է առանկ նուրբ գործեր ըմբռնելու (ինչ որ պատիւ չի բերեր Բարիզի հայ գաղութին), դաշնակցած է այդ նպատակը մշակելու «ազգային նուիրական պարտականութիւնը» յանձն առնող մարդոց, որոնց վրայ պէտք է, նոյնպէս, աւելցնել բժիշկ Պապայեէֆֆ (Թիֆլիզցի) և Հարոյ՝ նոյնպէս նոյն տեղացի. (չշփոթել Պոլսոյ գրագէտ Յարոյի հետ)։

Արդէն պաշտօնները եւս բաժնուած են. — ա) բժշ. Պապայեէֆֆ՝ առաջին քարտուղար։ բ) Մեսրոպ քահանայ՝ երկրորդ քարտուղար և աստուածաբանութեան պրօֆեսօր. (իր դասընթացքներուն բացումը պիտի սկսի, ապագայ համալսարանին մէջ, սա նիւթով. «Սեդրաքեան Արք-Եպիսկոպոսի սխալ ըմբռնումները՝ հայ եկեղեցւոյ կարգերուն մէջ, ու այդ առթիւ իմ գրած յօդուածներուս պարունակութիւնը»։ գ) Արշակ Չօպանեան՝ հայ գրականութեան և գրական պատմութեան փրօֆեսօր. (սակայն, բացառաբար, իր առաջին դասախօսութիւնը պիտի ըլլայ. «Ներսէս պատրիարքի սխալ քաղաքագիտութիւնը և Հ. Յ. Դաշնակցութեան պատասխանատուութիւնը վերջին կոտորածներու մէջ»։ դ) Պ. Պ. Թամամշէֆֆ և Հարոյ եւս պիտի դասախօսեն ուրիշ ճիւղերու վրայ։ Առաջինը պիտի ընէ Կովկասի պատմութիւնը, իսկ երկրորդն ալ «հէքիաթներ» պիտի պատմէ։

(Շարունակելի)

ՓԱՍՏԱԲԱՆ ՄԸ!...

———

Միշտ անբացատրելի զզւանք մը զգացած եմ մեր այնքան յաճախադէպ գայթակղութիւններուն նկատմամբ, կարելի եղածին չափ ջանալով խոյս տալ անոնցմէ, առանձ սակայն ականյայտնի զեղծումներու ու վայրենաբարոյ արարքներու առաջ՝ խոհեմ ու դատապարտելի լռութիւն մը պահպանողներու գիւրին քաղաքականութեան հետեւելով՝ գիտակցական մեղսակից մը ըլլալու։

Ու ահա պ. Բարաղամեան «Իրաւունք»ի թիւ 90ի մէջ գետեղած մէկ յօդուածով՝ որը վախկոտ համարելու ատրիճան զգուշաւորութիւններով ու կողմնակի դարձուածքներով իմ «Շարժում»ի մէջ տպուած մէկ «գայթակղութեանս կակնարկէ՝ կստիպէ զիս նորէն որբերու տխուր այժմէութիւն մը ունեցող հարցին վրայ անդրադառնալ, ցոյց տալու համար, թէ վէհ. Հայրիկի ուղղուած նամակէն քաղուած եւ իր «տարակուսելի» համարած կտորները բացարձակ ճշմարտութիւններ են։

Եւ այդ ճշմարտութիւնը աւելի ցայտուն եւ անհերքելի կերպով ցոյց տալու համար այս անգամ կստիպուիմ պ. Բարաղամեանի ուշադրութիւնը հրաւիրել աւելի թարմ նամակի մը վրայ, որը այս պահուս աչքերուս առաջ կը գտնուի, եւ որուն հետեւեալ քաղուածներ կընեմ.

«Նորին վեհափառութեան
Տ. Տ. Մկրտչի Ս. Կաթողիկոս
Ամենայն Հայոց
Ս. Էջմիածին

Հայոց Հայրիկ

Դառն արցունքներով թաթխուած այս թուղթը, հեռու պանդուխտ որբերու կողմանէն նրանց սիրտ ու հոգին ձեզի բերում է հայեացք մը դարձնելու ձեր օտար լուսնի տակ բնակող... (անընթեռնելի)

Ղրկեց ինծի ձեզ օգոս. 2/15ին ձեր ուղղի ցաւերը բայց մինչեւ այսօր չը կցինք արժանանալ ձեր պատասխանին. Հայրի՛կ. Դուք մեզ ղրկեցիք Եւրոպա, լոկ հաց ուտելու եւ միաժամանակ մոռացնել տալու անբախտութեան վայրկեանները թէ ո՞չ արթննալու խոր խաւարէն ու մտքերնիս մշակելու օգտակար էակներ դառնալ...» եւն եւն,

Միեւնոյն նամակի մէջ.

«Բայց որդեգրութիւնը արիւն ու արցունք եղան նրա ծառաների ձեռք մեռանք. ահա որդեգրութիւն եղաւ «ծեծ հայհոյանք սորուկ կեանք Ազգ եւ ծնողք վատ ածականներով օրհնել տալու»։

Քանի մը տող յետոյ.

"Եւ կրկին պատճառն կրելու, որովհետեւ չուզեցինք սովորիլ ագամանդ յղկել եւ խնդրեցինք սովորիլ այլ եւ այլ արհեստներ, մերժեց բարերարնիս։ Արդ կաղաչենք Հայոց Հայրիկ, այս նամակ առնելուն պէս վիճակնիս վրայ ուշադրութիւն դարձնէք» եւն եւն

Կարծեմ բացայայտ է։

Եւ ինչպէս նախկին գայթակղութեանս մէջ ըրած քաղուածներս՝ այնպէս եւ վերոգրեալները՝ ուրախութեամբ պատրաստ եմ դնել պ. Բարաղամեանի աչքերուն առաջ, յոյս ունենալով թէ գոնէ տարրական ազնուութիւնը եւ քաջութիւնը կունենայ իր սխալած եւ յախուռն կերպով գործած ըլլալը խոստովանելու, եւ ընդունիլ, թէ՝ «ինքնակոչ յօդուածագիր» ստորագրը աւելի չուտ իրեն կրնայ յարմարիլ այս պարագային, թէ՝ ամենամեծ սոփեստութիւնը ոչինչ չըստուգած զայն «սոփեստութիւն» անուանելն է. եւ թէ այդ հարցի մասին նախկին գրութիւնս չի կրնար «ճղճիմ կրքերու եւ սեպհական հին հաշիւններու» արդիւնք մը ըլլալ քանզի որ պ. Էգնաեանի դէմքը հազիւ ընդնշմարած եմ, եւ Բարիզ ներկայութիւնս կրնամ դեռ ամիսներով հաշուել։

Հետեւաբար խորհուրդ կըտայի պ. Բարաղամեանին բարոյագէտի մը հովիւը չառնելով չքննադատել՝ եւ որ աւելին է՝ երբե՛ք ամենափոքրիկ կասկածի չենթարկել ա՛յն անհատներու «բարոյական մակարդակը», որոնց հետ ցարդ ոչ մի շփում չէ ունեցած՝ քանի որ դեռ պատիւը չունէի պ. Բարաղամեանի՝ իրեն՝ "բարոյական մակարդակ» ճանչնալու... եւ քանի որ Բարիզ կը գտնուի. պատիւ ընել ինձ, զիս գտնելու եւ անձամբ ստուգելու այն նամակներու գոյութիւնը՝ որոնց կակնարկէ՝ եւ որոց յօժարակամ ինչպէս նաեւ դեռ ուրիշներ՝ պիտի ցոյց տամ իրեն՝ ապացուցանելու համար թէ՝, եթէ ո՛չ չարամիտ գոնէ միամիտ մըն է իր կեղծ բարոյագէտի եւ ապիկար փաստաբանի փըցուն ու կանխահաս տողերով

Հրանտ

Բարիզ, 5/18 դեկտ.

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ Պ. ⁂ ԻՆ

Հայ գրականութիւնը միշտ ունեցած է՝ և պիտի ունենայ անշուշտ՝ անտաշ և բազմակողմանի քննադատութեանց, մաքուր ու չիտակ բնաւորութիւններու համակրողներ և ջատագովներ, որոնք սակայն նոյնիսկ իրենց ուղղութիւնը գաւանող տողերում «ակն յայտնի» միակողմանիու-

---

Ձեզ Ալէքսանդր Վալենտինովիչ, ինչպէս նոր ծանօթի եւ մայրաքաղաքի բնակչի, արդուզարդի համար կառաջարկեմ իմ սեփական սենեակները... Ես անգլիական լուացարան ունեմ ցուրտ ջրի սրսկիչով։ Իշխան Բէլասվինսկին է գրկել... յիմար... երեք հարիւր բուբլի է վճարել, աւելի լաւ կը լինէր որ կէսը փողով ինձ նուիրէր։ Ես, մօրաքոյրս եւ Արինա Ֆեօդորովնան այս ձմեռ թմփանցիկ թէյով եւ հաճարեայ բաղարջներով ենք անցկացնում մեր օրերը....

Մինչ ինքզինքս չտկում էի Վիկտորիայի ազգատիկ, ինչպէս միւս բոլորը, բայց մաքուր ու կանացիական հաճոյալի սենեակում, որը զարդարված էր մի մութ, պարզ սուրբ պատկերով, մեծ փայտեայ մահճակալով, վերեւում կախված գրադարանը. լուսամուտները բացված դէպի պարտէզ որտեղից մայրիի ճիւղերը կրթնում էին լուսամուտների ապակիներին. չարունակ լսում էի թէ ինչպէս էր հնչում թէ տան մէջ, թէ պարտիզում երիտասարդ տանտիրուհու փաղաքշող ջերմ ու յիրաւի «կենդանաբարօ ձայնը...

Նայեմ, մտածում եմ, թէ Վիկտորիան ինչ գրքեր է կարդում. Գրադարանները մանաւանդ փոքրիկները յաճախ ամբողջ նկարագիրներ են։ Տեսնում եմ Վունդի «Մարդու եւ կենդանիների հոգին»... Օհօ։ «Նորագոյն անէկդոտներ Բալակիրեւի մասին»... չէ կարելի ասել որ այս երկուսը միասին յարակից են.. Իտալական կրկնակի հաշուապահութեան ամբողջ դասընթացքը... «Կանանց մասին»... Հարցական նշանի. Լերմոնտովի հեղինակութիւնները։ «Դպրոց բարեպաշտութեան». «Բէլ ամի». Աւեղա Միտրոֆանի «Ինչպէս են ապրում մեր մեռելները»... Պիսարեւ, «Կարմէն» օպերայի արձակ բովանդակութիւնը... Օ՜, ոչ, այս նկարագիր չէ, այլ շիլափլաւ։

Բիւրոյի վրա եւ վերեւում լուսանկարներ. շրջանակների մէջ կանգնած եւ կախված, փոշոտած լցված կոբելեան մայրից շինված անծածկոց արկղի մէջ, որի վաղուց պոկված փականքի ականները ողորմելիօրէն դուրս էին ցցված։ Լուսանկարներ դուրս են ցցվել նաեւ կետի պէս ուռած րեբանաբաց թղթապանակից եւ պատ բաստվում են կարծես մի քանի Ցովհաննեսներ դուրս թափել։

Այստեղ էլ զգեստների, դէմքերի, ցեղերի, բարբառների եւ կարողութեան խառնակութիւն է։ Նշանաւոր ուսուցչապետ-քննադատ, Էստէտիք եւ ցիրկի գազանակերպ Հերքիւլէսը անասնական լարված դէմքով եւ սոսկալիօրէն ուռած մկաններով մերկ եւ Նապօլէոնի ձեւով ծալած ձեռքերով միասին են։ Առաջին լուսանկարի վրա գրված է «Հիանալի ընդդիմադրուհուս ի յիշատակ Ալուպկայում ունեցած մեր վիճաբանութիւնների»։ Երկրորդի վրա «Վիկտորիա Պավլովնային անմոռանալի Կարլ Տուրիցը»։ Ի թիւս այլոց լուսանկարներ, վարդապետ, խիստ ասպետական դէմքով, հաստ ուսադիրներով գեներալ, գպրոցական աշակերտուհի «ամէն լաւ բան ցանկացող աշակերտուհուց» մակագրութեամբ, յայտնի դերասան առաջին երիտասարդութեան մէջ, խելացի եւ յիրը դէմքով, ու լուսանկարի ազատ տեղում գրած մեղամաղձոտ նախադասութիւնը Հայնէից. «եղիր մաքուր ինչպէս սառոյց, այնու ամենայնիւ զրպարտութիւնից զերծ չես մնայ». ուսանող բժիշկ, ուսանող ճարտարարուեստի, էլի ուսանող,, ուսանող, Սեւաչեայ ծովագնաց. Միխայիլ Աւգուստովիչ, Զվերինցեւ, անյայտ պարողուհի, աչքի չը վարնող, ոչխարի աչքերով երեսով եւ նիհար ոտքերով. տիկին խուզած ճերմակած մազերով եւ բժշկական նշանակով, մօրուսաւոր տէրտէր ուրախ աչքերով եւ տանձի նման քթով։ Պետր Պետրովիչը, աշակերտ, կրկին սիրող աշակերտուհի, եւն շատ տեսակ-տեսակ մարդկանց լուսանկարներ։

—Խայտաբղէտ ծանօթութիւն ունի Վիկտորիա Պավլովնան մտածեցի ես։

(Շարունակելի)

թեան՝ չըսեմ խնամակալութեան՝ մէջ են ինկած։

Անշուշտ կ'ընէրէք անաչառ և անկեղծ քննադատութիւնը ձենէ տարբեր ձեւով մը հասկնալուս։

Տարբերութիւնը որ կը գտնուի ձեր հասկացողութեան՝ որը «Շարժում»ի թիւ 672 և 673ի մէջ պարզած էք «Դէմքեր Բարիզի մէջ» խորագրին տակ և իմ ըմբռնումիս մէջ, սա՛ է, թէ՛ ընդունելով որ ամէն մի ողջամիտ և մաքուր անհատի պարտականութիւնն է ձաղկել ոեւէ սխալ ուղղութիւն կամ վնասակար քայլ, չեմ ընդունիր զանցառութիւնները հակակշռելու ոև է անհատի գրական կողմերը, բացասականներու վրայ ծանրացած միջոցին։

Կը սիրէի որ հաստատէիք թէ ձեզ չափ եթէ ոչ աւելի՝ կզգածուիմ և իրական հպարտութիւն մը կունենամ հայ հասարակութեան մէջ տեսնելով այն դէմքերէն՝ որոնք ձեր գրչին տակ լուսաբանուած են. բայց բան մը որ իրաւամբ զիս կը վարմացնէ՝ իբր անկողմնակալ և անկեղծ դիտողի՝ այդ գոյներու այնչափ տարօրինակ խառնուածը և միօրինակութիւնն է մէկ երկու անձնաւորութիւններ «վրձինելու» ժամանակ։

Եթէ նոյն իսկ ընդունիմ ձեր հետ թէ ակնարկած անձնաւորութիւնները ունեցած են՝ և թերեւս ունին դեռ՝ տգեղ կամ պակասաւոր կողմեր, իմ անկեղծ քննողի՝ չըսեմ քննադատի՝ դերս ինձ կտրիպէ և ընդունիլ թէ՛ անհատներ բացարձակապէս հրեշ կամ հրեշտակ չեն ծնիր՝ ինչպէս այդ եղած է ձեր գրուածքին մէջ՝ թէ՛ բացասական կողմերուն հետ պէտք է ցոյց տալ անհատին և իր գործին գրական կողմերը, որքան ալ անգոյն և աննշան ըլլան անոնք, և թէ՛ այդ ուղղութեամբ միայն կարելի է «անաչառ և անկողմնակալ» դիտող և հրապարակող մը համարուիլ։

Ահա թէ ի՛նչ և ի՛նչպէս կը խորհիմ ձեր տողերուն առաջ։

Հրանտ

3 Դեկտ. 1904
Բարիզ

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Արգոյ Խմբագիր Տէր

Պարագայից բարեպատեհ բերմամբ ընթացիկ ամսոյս 4ին Շումլայ գտնուեցայ։ Հայկական ընթերցարանի սրահին մէջ հանդիպեցայ ազդի մը՝ որ ուշադիր աչքերէս չվրիպեցաւ։ Պարունակութիւնը կարդալով շուտով վերահասու եղայ թէ նոյն օր Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյն մէջ տեղի պիտի ունենար հոգեհանգստեան պաշտօն մը լուսահոգի մհի. Օր Թէպէր Եաղուպեանի հոգւոյն համար, իսկ տեղւոյս օրական վարժարանի սրահին մէջ Լուսաբերեան վարժարանի սանուհեաց համար և ի պատիւ Եաղուպեանի գերդաստանի ազգային հանդէս մը, ընդ նախագահութեամբ խնամակալուհի տիկնանց մասնախմբին։

Իբրեւ ազգային անհատ սոյն հանրային հրաւէրին փափաքելով մասնակցիլ, փութացի դիմել նախ Ս. եկեղեցի և յետոյ վարժարանին սրահը։

Երփներանգ և հայկական դրօշներով, կինանշանով և տօսախէ պսակներով զարդարուած բեմ մը սրահին ճակատը կը պճնէր, որու առջեւ «Հայրենեաց նահատակաց Յճիւնները» կրող վերատառութեամբ կոթող մը, սոյն ակնապարար տեսարանին վրայ նոր փայլ մը կաւելցնէր։

Հանդէսը սկսաւ երկսեռ սանուց կողմէն երկաձայն հայկական մարգով մը, ուսկից ետքը վարժարանիս տնօրէնը բեմը ելնելով ու տէրունական մի վճիռը. «Այլ գանձեցէք ձեզ գանձս յերկինս ուր ո՛չ ցեց և ո՛չ ուտիչ ապականեն և ո՛չ գողք ական հատանեն և գողանան», իբր բնաբան առնելով, ազդու շեշտերով, համոզիչ փաստերով և համառօտ տեսութեամբ պարզեց հանգուցեալ մհի. Օր. Թէպէր Եաղուպեանի յիշատակաց արժանի բարերարութիւնը, որ ի կենդանութեան հանեցաւ ընդարձակ գետին մը, շէնք մը ու համեստ եկամուտ մը կտակել տեղւոյս իգական սեռի կրթութեանը համար, մաղթեց նորա հոգւոյն հանգիստ և արժանաւոր յաջորդներ և բուռն ծափահարութեամբ խօսքը վերջացուց։

Աշակերտք և աշակերտուհիք փոխն ի փոխ գեղեցիկ կտորներ արտասանելով և ազգային երգերով ընդհարելով հանդիսականաց հաճոյք կազդէին։

Լուսաբերեան վարժարանի սանուհիներէն, Օր. Լիւսի Պէօսէեան, երբ պարագլուխ՝ ընկերուհեաց կողմէն ներկայանալով ատենախօսութիւն մը ըրաւ, հանգուցեալ բարերարուհւոյն յիշատակը գրուատելով և համայն իգական սեռին երախտագիտութիւնը յայտնելով։

Տեղւոյս պատուարժան հոգաբարձութեան անդամները ի մօտոյ ծանօթ ըլլալով ինձ և միանգամայն ինչ ինչ տեսակէտով ալ անշուշտ ունենալով, համարձակեցայ նախ իմ անկեղծ շնորհակալիքս յայտնել խնամակալուհի Տիկնանց ունեցած գովելի զգացմանց համար. իսկ երկրորդ այլ և այլ տեղեկութիւններ ստանալ սոյն յանձնախմբի մասին։

Գոհութեամբ սրտի տեղեկացայ թէ տեղւոյս ազգայնոցմէ չորս տիկիններ, որոնց անունները յուշատետրիս մէջ նշանակած եմ, յանձնախումբ մը կազմած են շուրջ քանի տարիներէ ի վեր հաւանութեամբ պատ. Թաղական խորհրդոյ և պատ. Հոգաբարձութեան մարմնոյ ու յանձն առած են Լուսաբերեան վարժարանի և մանկապարտէզի մը վարչութիւնը, ուր անուանապէս եօթանասունի չափ երկսեռ աշակերտք ու աշակերտուհիք կը յաճախեն։

Մի քանի տարիներէ ի վեր տիրապետած դրամական տագնապին իբր արդիւնք, վերոյիշեալ տիկնայք տեղական միջոցներու դիմելով, հանդէսներ սարքելով և մասամբ մը պատ. Թաղական խորհրդոյ աջակցութեամբը, յաջողած են մինչ ցարդ վերոյիշեալ վարժարանները ըստ կարեւոյ բարեկարգ վիճակի մը մէջ շարունակել, բոլոր ծախքերը ստանձնելով։

Իցի՜ւ թէ, յիշեալ խնամակալուհի տիկնանց գովելի եռանդը, կրթասէր ճիգն ու ջանքը խթան մը ըլլար այլոց և բազում հետեւողներ ունենար։

Յաւարտ հանդիսին ներկայից խուռն բազմութիւնը գոհութեամբ սրտի հրաժեշտ տուաւ, խնամակալուհի տիկնանց իր շնորհակալութիւնները յայտնելով, և իւրաքանչիւր ոք ըստ կամս և ըստ կարեաց դրամական նուէր մը եւս տալով, ուսկից գոյացած հասոյթը յատկացուեցաւ ի նպաստ Լուսաբերեան վարժարանի։

Կը խնդրեմ, Արգոյ Խմբագիր տէ՛ր, հաճեցէք ներկայս հիւրընկալել ձեր ազգօգուտ թերթին մէջ ի քաջալերութիւն վերոյիշելոց և բարի օրինակ այլոց։

Համիրաստու ոմն

10 Դեկտ. 1904
Շումլա

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՈՒՐՔԻԱ

Պոլսէն կը հեռագրեն որ պուլկար Էքզարխութեան դիւանատան մէջ հրդեհ պատահեր է. եկեղեցական իշխանութիւններու և Բ. Դրան հետ ունեցած գրագրութիւններու դիւանը այրուած է։

— Սելանիքի մէջ անցեալ օրեր տեսնուեր է պուլկարուհի օրիորդ Սլաւկա Զաքրովայի դատը, որ Պուլկարիայէն վերադարձած ատեն ձերբակալուեր և քովը կասկածելի թղթեր գտնուեր էին։ Օրիորդը դատապարտուեր է երեք տարուան բանտարկութեան։

— Բ. Դուռը յունաց պատրիարքէն պահանջեր է որ պաշտօնազուրկ ըլլան Սելանիքի, Մօնասթըրի և Մօկլէնի առաջնորդները, որոնք կասկածի ենթարկուած են յոյն հրոսակի մը գրկուած նամակի մը մէջ յիշուած ըլլալնուն համար, ու այդ նամակը Թուրք կառավարութեան ձեռքը անցեր է։

ՌՈՒՍԻԱ

Մեծ իշխան Սերգիյ Մոսկուայի նահանգապետը Մոսկուայի քաղաքապետութեան դիտողութիւն ըրեր է, այն առթիւ որ այդ մարմնին խորհուրդը յանդգներ է կառավարական ոչ իրեն վերաբերեալ խնդիրներու մասին որոշումներ տալ և օրէնքներու փոփոխութիւն պահանջել։

— Պետերպուրկի քաղաքային խորհուրդին արգիլուած ըլլալով Մոսկուացիներու նման արձակ ժողով կազմելու, առաջինը պատգամաւորութեան մը միջոցով Միրսկուն յայտնած է որ իրենք ալ կը ձայնակցին Մոսկուայի քաղաքային խորհուրդին։

— Կովկասի պահեստի զինուորները զէնքի կոչելու խնդիրը յետաձգուած է առ այժմ։

— Լոնտոնէն դեկտ. 7ին կը հեռագրեն որ Ցարը ազգականներու ժողովին առթիւ, ազատամիտ և յետադէմ իշխանները մտիկ ընելէն յետոյ, յայտարարած է որ ինքը ժառանգած է միահեծան միապետութիւն և իր պարտքը կը դայ նոյնը յանձնել իր ժառանգին։

Ատկէ օր մը վերջը բոլոր թերթերու խմբագիրներուն հրահանգուած է բան մը չը գրել զեմստվօներու ժողովներու մասին։

— Ռուս կառավարութիւնը պաշտօնապէս կը հերքէ եւրոպական թերթերու մէջ տարածուած այն լուրը թէ Ռուսիոյ մէջ ապստամբութիւն կայ։

— Քիշինեվի մէջ ոստիկանական պաշտօնեայ Խաբրովսկին զըլխատուած գտնուած է։ Կը կարծուի որ յեղափոխականներու գործն է։

ՌՈՒՍՕ—ՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Ճապոնացիները խիստ ճակատամարտէ մը վերջը գրաւեր են Բորթ Արթուրի առաջնակարգ ամրութիւններէն մին Բարձր կոչուածը։

— Ժեներալ Նօժի Ստէօսէլի գրութեան պատասխանած է որ իրենք միշտ զգոյշ են դէպի հիւանդանոց նաւերը, եթէ երբեմն ռումբեր կիյնան այդ տեղերը՝ պատահմամբ են։

— Կը հաղորդեն որ ճապոնացիք մտադիր են Հնդկական ովկիանոսի մէջ մեծ ճակատամարտ ունենալ ռուս Բալթիկեան նաւատորմիղին հետ։

— «Տէյլը Նիւս» թերթը կը հաղորդէ թէ Բէքինի ճապոնական դեսպանը Թօքիօյ պիտի երթայ. կը կարծուի որ երկու պետութիւններուն յարաբերութիւնները աւելի մօտիկցնելու նպատակով։

— Ճապոնացիք Տալնիին ամրացուցեր են ծովային յարձակում մը պաշտպանելու համար։

Отговорникъ
Мурадъ-Ераносянъ
Печатница „Взаимность" Варна